

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 8. april 2022 av Høyesterett i avdeling med

dommer Jens Edvin A. Skoghøy
dommer Bergljot Webster
dommer Knut H. Kallerud
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Kine Steinsvik

HR-2022-732-A, (sak nr. 21-159964STR-HRET)
Anke over Agder lagmannsretts dom 27. september 2021

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Alf Butenschøn Skre)

mot

A

(advokat Jon Anders Hasle)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Kallerud:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

(2) Saken gjelder straffutmåling for en rusavhengigs oppbevaring av 6,69 gram heroin til egen bruk. Den er behandlet i sammenheng med HR-2022-731-A og HR-2022-733-A. Problemstillingen i saken her er særlig hvilken betydning Stortingets uttalelser ved behandling av forslaget om en rusreform skal ha når kvantumet er over den veiledende grensen på 5 gram, som er trukket opp i HR-2022-731-A.

(3) A ble 23. mars 2021 tiltalt for å ha oppbevart heroin på et torg i Tønsberg. Da politiet kom til torget i forbindelse med et annet oppdrag, kastet A fra seg et brilleetui som viste seg å inneholde ni lynlåsposer med 6,69 gram heroin med en styrkegrad på 18 prosent.

(4) Vestfold tingrett domfelte 5. juli 2021 A for narkotikalovbruddet. Tiltalen omfattet også to mindre tyverier, men disse postene ble frafalt av aktor under hovedforhandlingen. Tingrettens dom har denne domsslutningen:

- «1. A, født 00.00.1977, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 323 første ledd jf § 321 (tiltalens post II a og b).
- 2. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av straffeloven § 231 første ledd til fengsel i 6 – seks – måneder hvor 3 – tre – måneder gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år jf straffeloven § 34 flg.
- 3. Sakskostnader idømmes ikke.»

(5) A anket til lagmannsretten over bevisvurderingen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Bare anken over straffutmålingen ble fremmet til ankebehandling. Agder lagmannsrett avsa 27. september 2021 dom med slik domsslutning:

«I tingrettens dom, domsslutningens punkt 2, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 24 – tjuefire – dager. Fullbyrdelsen av straffen utstår med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven § 34.»

(6) Lagmannsretten la til grunn at ubetinget fengsel «opp mot 120 dager» ville vært riktig reaksjon om en ikke tok hensyn til det endrede synet på straff for misbrukere som oppbevarer narkotika til egen bruk. Etter å ha vist til Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse i HR-2021-1469-U og Eidsivating lagmannsretts dom i HR-2022-731-A som er votert i Høyesterett tidligere i dag, kom lagmannsretten til at straffen for A skulle settes til betinget fengsel i 24 dager.

(7) *Statsadvokaten* har anket straffutmålingen til Høyesterett for å få avklart straffenivået i saker som gjelder rusavhengiges oppbevaring av narkotika til egen bruk. For Høyesterett har aktor gjort gjeldende at straffen i en sak som denne – en rusavhengigs oppbevaring av 6-7 gram heroin til egen bruk – i utgangspunktet bør settes til ubetinget fengsel i 30 dager. På grunn av As lovende rehabiliteringssituasjon kan imidlertid straffen etter aktors syn gjøres betinget. Alternativet kan være samfunnsstraff.

- (8) *Forsvareren har anført at riktig straff her, som i HR-2022-731-A, er straffutmålingsfracfall, eventuelt straffutmålingsutsettelse. Det bør ikke legges for stor vekt på narkotikamengden. Det sentrale er at alle rusmisbrukere som bare oppbevarer narkotika til egen bruk, skal få hjelp, ikke straff.*

Mitt syn på saken

- (9) Jeg viser til HR-2022-731-A avsnitt 16–27 når det gjelder forslaget om en rusreform, behandlingen av det i Stortinget og den generelle betydningen av de nye lovgiversignalene for straffutmålingen i narkotikasaker som gjelder rusavhengiges befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk. Som fremhevet i avsnitt 44 er det klart at lovgiverens samstemte oppfatning om at rusavhengige skal hjelpes, ikke straffes, må få stor innflytelse på straffutmålingen.
- (10) Om As bakgrunn heter det i lagmannsrettens dom:

«Siktede er en 44 år gammel mann med lang rushistorikk. Han forklarte i lagmannsretten at han vokste opp i et hjem preget av krangling, rus og vold mellom foreldrene. Han begynte å drikke alkohol før han var ti år, ved å forsyne seg fra slanter fra flasker han fant i hjemmet. Han røykte hasj fra han var 13 år og begynte med heroin som 14-åring. Heroin har vært hovedrusmiddelet, men han har brukt «alt» gjennom årene. Han forklarte at han aldri har solgt stoff til andre. Dette er ikke bestridt av påtalemyndigheten og legges til grunn ved straffutmålingen.

Siktede er domfelt 17 ganger i tiden 1994 til 2017, stort sett for besittelse og bruk av narkotika og ulike former for rusrelatert vinningskriminalitet. Han har også fått 19 forelegg. I løpet av de siste ca. 20 årene har han hatt lengre rusfrie perioder. Han klarte seg bra fra 2004 til 2013, med lite rus og arbeidserfaring som montør av varmpumper. Etter en sprekke med tungt misbruk, var han igjen rusfri fra 2016 til 2019, men fikk tilbakefall og var daglig ruset på heroin på tidspunktet for det forhold denne saken gjelder. Sommeren 2021 tok han på nytt grep. Han la seg inn til avrusning og har fra forsommeren hatt ukentlig oppfølging av psykolog. Han fremstod i lagmannsretten som nykter og sterkt motivert for en tilværelse uten rus, noe som ble bekreftet av behandlende psykolog. Siktede deltar ukentlig i selvhjelpsgrupper i regi av brukerorganisasjonene R.O.T (recovery og tilfriskning) og A-LARM. Han håper å få jobb i Frelsesarmeens kafe i Tønsberg når den snart åpner etter pandemien. Kommunen har gitt ham tilbud om bolig. For å unngå å omgås det rusmiljøet han vil bort fra, betaler han selv 7000 kroner i måneden for å bo annet sted.»

- (11) A faller altså innenfor den gruppen av rusmisbrukere som reformforslaget tok sikte på. Etter at lagmannsretten avsa dom, er A blant annet tiltalt for oppbevaring av 3,85 gram heroin. Forholdet skal ha funnet sted i juni 2021 og altså før det tidspunkt lagmannsretten la til grunn at han «tok grep» om sitt misbruk. I en personundersøkelse fra 4. mars 2022 bekreftes den positive utviklingen. Det er ikke opplyst om nye straffbare forhold etter juni 2021.
- (12) I HR-2022-731-A avsnitt 49 gir Høyesterett anvisning på at rusavhengiges erverv, besittelse og oppbevaring av inntil fem gram heroin, amfetamin eller kokain til egen bruk heretter i alminnelighet skal føre til straffutmålingsfracfall, jf. straffeloven § 61. Spørsmålet

i saken her er hva utgangspunktet for straffen skal være ved befatning med heroin som overstiger den veiledende grensen med noen få gram.

- (13) Til tross for mengden heroin, hvordan stoffet var pakket – ni lynlåsposer – og at A hadde med seg stoffet til et torg i byen, har lagmannsretten lagt til grunn at narkotikaen var til egen bruk. Dette er i tråd med påtalemyndighetens standpunkt – det er ikke forsøkt bevist at hele eller deler av stoffet var ment for videresalg.
- (14) Selv om det altså må legges til grunn at hele kvantumet var til As egen bruk, må det få betydning ved straffutmålingen at stoffmengden var godt over den veiledende grensen. Jeg viser til omtalen av hva som er vanlige kjøp av heroin i HR-2022-731-A avsnitt 49 Som fremholdt i avsnitt 47 tar lovgiversignalene ikke sikte på tilfeller hvor kvantumet overstiger det som erfaringsmessig oppbevares til egen bruk. De uttalelsene fra Prop. 92 L (2020–2021) side 56 som er sitert i avsnitt 66 i HR-2022-731-A om bruk av straffutmålingsfrfall og straffutmålingsutsettelse, gir altså ikke direkte veiledning i en sak som denne.
- (15) Men det er samtidig klart at når reaksjonsfastsettelsen nå legges markert om for kvanta under fem gram, må det få innflytelse på straffastsettelsen også for noe større stoffmengder. Reaksjonene bør stå i rimelig forhold til hverandre slik at det ikke blir for stort sprang mellom mengder under og over den veiledende grensen på fem gram.
- (16) Etter min oppfatning vil det på denne bakgrunn være for strengt, slik aktor har tatt til orde for, å ta utgangspunkt i ubetinget fengsel når det som her er tale om en nokså liten mengde over den veiledende grensen. Samtidig er det grunn til å markere at reaksjonen – på grunn av den økte spredningsfaren – vil være klart strengere ved befatning med stoffmengder over grensen.
- (17) På samme måte som i sak HR-2022-731-A, legger jeg ikke vekt på at A er domfelt en rekke ganger tidligere for besittelse og bruk av narkotika.
- (18) Jeg er etter dette blitt stående ved at for rusavhengiges befatning med heroin til egen bruk som i beskjedene grad overstiger den veiledende grensen, bør utgangspunktet for straffutmålingen heretter være en kort betinget fengselsstraff.
- (19) De betenkeligheter som gjør seg gjeldende ved betinget straff i disse sakene, avdempes ved den praksisomleggingen som fremgår av HR-2022-731-A. Dersom A skulle begå et nytt narkotikalovbrudd hvor kvantumet er under den veiledende grensen på fem gram og til egen bruk, bør reaksjonen i utgangspunktet også for det nye forholdet være påtaleunndlatelse eller – om saken fremmes for retten – straffutmålingsfrfall. Er kvantumet i en ny sak under fem gram, bør altså dette forholdet ikke i seg selv føre til at en tidligere betinget dom kommer til soning. Jeg antar at påtaleunndlatelse vil være nærliggende å vurdere også i en slik situasjon. Gjelder derimot en ny sak et større kvantum, vil dette forholdet lett kunne gi grunnlag for soning av den betingede dommen sammen med straffen for det nye forholdet.
- (20) Slik saken her ligger an – A er etter det opplyste under omfattende og god oppfølging – har ingen av partene sett behov for at behandling eller lignende settes som vilkår for den betingede dommen.

- (21) Lagmannsretten har fastsatt straffen til fengsel i 24 dager som er gjort betinget med en prøvetid på to år. Jeg er enig i at det er passende. Anken må etter dette forkastes.
- (22) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (23) Dommer **Steinsvik:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (25) Dommer **Webster:** Likeså.
- (26) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.